

Nr 11.

Af herr **Leander m. fl.**, om ändring af 17 § 2 mom. i förordningen angående försäljningen af brännvin den 9 juni 1905.

Ingen lär förneka, att uppkomsten af det s. k. Göteborgssystemet varit förestafvad af varmt intresse för dryckenskapens bekämpande, och att dess tillämpning i öfverensstämmelse med dess ursprungliga plan medfört afsevärda fördelar till nykterhetens fromma. De anmärkningar, som ur skilda synpunkter gjorts mot detsamma, torde ha härrört däraf, att man såväl i lagstiftning som praktik afvikit från de grundsatser, hvarpå man velat uppbygga systemet.

Meningen torde nämligen ha varit, att all försäljning af brännvin och därmed jämförliga drycker skulle under sträng kontroll ombesörjas af bolagen själfva utan några som helst öfverlåtelser af utskänkings- eller utminuteringsrättigheter till enskilda personer, i hvilkas intresse det helt naturligt måste ligga att åtminstone lika mycket se på egen vinning som att främja nykterhet och sedlighet. Man hade därför kunnat vänta, att i den nya förordning ang. försäljning af brännvin, som erhöles 1905, i samband med bestämmelsen att försäljning af brännvin, endast må upplåtas åt därför bildadt bolag, jämväl stadgats förbud för detta att till enskilda personer öfverlåta vissa rättigheter. Detta skedde likväl icke. Förordningen ålägger endast bolagen att icke till annan öfverlåta all utminuterings- eller all utskänkning af brännvin. På grund däraf är i många städer i synnerhet utminuterings- öfverlåten åt andra, medan bolagen själfva endast använda ett mindretal af de rättigheter, hvaröfver de förfoga. Såsom exempel kan anföras, att utskänkingsaktiebolaget i Karlskrona öfverlåtit fyra utminuteringsrättigheter och begagnar endast en för egen del. Bland de 79 rättigheter af nämnda slag, hvaröfver aktiebolaget Göteborgssystemet i Stockholm under år 1908 förfogade, voro 51 öfverlåtna åt enskilda personer.

Härutinnan torde det likväl vara förgäfvets att påkalla någon ändring för närvarande. Däremot synes redan nu sådan ändring böra ske, att den, till hvilken utminuteringsrättighet blifvit öfverlåten, skall vara skyldig att i likhet med innehafvare af utskänkningsrättighet inköpa allt för rörelsen erforderligt brännvin hos vederbörande bolag.

Då bolagen ha till uppgift att enligt gifna föreskrifter och utan egentlig vinst för egen räkning förmedla all spirituosa försäljning inom respektive kommuner, måste det betraktas såsom en oegentlighet, att en innehafvare af öfverlåten rättighet kan inköpa sitt brännvin hvar han behagar. Han sättes därigenom lättare i tillfälle att vidtaga sådana åtgärder, att kunderna dragas från bolagets egna försäljningsställen till hans eget. Men på sådant sätt blir den enskilde riktad på det allmännas bekostnad, hvarigenom syftet med Göteborgssystemet förfelas.

Vid öfverlåtelse af såväl utskänknings- som utminuteringsrättighet skall innehafvaren erlägga en viss afgift, hvars storlek i allmänhet bestämmes med hänsyn till det litertal brännvin, som anses kunna komma att afyttras. Emellertid torde i de allra flesta fall det beräknade litertalet betydligt understiga det, som verkligen försäljes. Här tillskansar sig åter den enskilde fördelar på det allmännas bekostnad. Aktiebolaget Göteborgssystemet här i Stockholm har sökt att råda bot på nämnda oegentlighet genom att i öfverlåtelsekontrakten införa åläggande för rättighetsinnehafvaren att före den 1 april meddela bolaget uppgift enligt fastställt formulär å det litertal spirituosa, som i rörelsen afyttrats under det näst föregående kalenderåret. Men äfven där man vidtagit dylik åtgärd, torde exakt uppgift uteblifva, så länge bestämmelserna i brännvinsförordningen bibehållas vid sin nuvarande lydelse. Verkställande direktören för härvarande Göteborgssystem har också förklarat sig skola med tillfredsställelse hälsa en ändring af bestämmelserna därhän, att afgiften för öfverlåten rättighet skall utgå efter det litertal spirituosa, som afyttras i salufärdigt eller skattepliktigt skick.

Hvad slutligen angår den afgift per beräknad liter, som åsättes vid öfverlåtelse af här omhandlade rättigheter, lär den mycket oftare understiga än öfverstiga 15 öre. Däremot utgjorde enligt senaste officiella uppgifter vinsten *på egen rörelse* för samtliga bolag inom landet för hvarje liter försåld spirituosa

under försäljningsåret	1905—1906	49,3 öre,
»	»	1906—1907 48,3 öre.

Under försäljningsåret 1907—1908 läser vinsten vara betydligt större, beroende på indragning af gästgifverier och förbud mot försäljning genom agenter.

Häraf framgår otvetydigt, att afgiften vid öfverlåtelse borde höjas, hvilket bäst torde ernås genom att i förordningen stadga ett visst minimipris, exempelvis 25 öre, för hvarje försåld liter.

På grund af det anförda tillåta vi oss vördsamt hemställa,

det Riksdagen ville för sin del besluta sådan ändring af § 17 mom. 2 i kungl. förordningen ang. försäljning af brännvin den 9 juni 1905, att innehafvare af öfverlåten rättighet till icke blott utskänkning utan jämväl utminutering skall vara skyldig att inköpa allt för rörelsen erforderligt brännvin genom vederbörande bolag;

att afgift för sålunda öfverlåten rättighet skall utgå efter det verkligt försålda litertalet spirituosa; samt att denna afgift ej får understiga ett visst pris, exempelvis 25 öre pr liter.

Den närmare formuleringen af här ofvan framställda ändringsförslag torde ombesörjas af vederbörande utskott.

Stockholm den 22 januari 1910.

Ulrik Leander.

Erik Palmstierna.

Robert Johansson.

Per N:son Bosson.